

CERCETĂRI PRIVIND PREISTORICUL JUDEȚULUI VILCEA¹

Prof. dr. docent DUMITRU BERCIU

Mi-a revenit sarcina să prezint rezultatele obținute de cercetările făcute de către Muzeul din Râmnicu Vilcea, fie în colaborare cu Institutul de Arheologie al Academiei de Științe Sociale și Politice, fie de către colectivul acestui muzeu și care privesc cel mai vechi capitol al istoriei acestui colț de țară: preistoria. Voi adăuga și unele considerații referitoare la perioada post-romană și a migrațiilor.

Contribuția cercetărilor arheologice locale din ultimii 15 ani din domeniul preistoriei sînt deosebit de valoroase, ele contribuind în chip esențial la progresul științei arheologico-istorice românești. Contribuția rezultatelor obținute depășește pe aceea a județului, ea încadrîndu-se în cercetarea Olteniei și apoi, în cadrul general al țării noastre și al Europei sud-estice. Unele descoperiri din județ au adus lămuriri pe un plan mult mai general, acel al Europei centrale, avînd uneori implicații pînă departe în Asia Mică și Egipt.

Scopul cercetărilor muzeului județean a fost, în primul rînd, a descoperi cele mai vechi urme ale locuirii omului pe aceste meleaguri, iar în al doilea rînd, a urmări pe baza documentării arheologice, continuitatea unei atare locuiri pînă în momentul formării poporului român.

În 1939, — cînd apărea lucrarea noastră despre Arheologia preistorică a Olteniei, tipărită la Craiova —, nu se știa nimic despre preistoria tîntului de nord-est al Olteniei. Făcusem doar o recunoaștere pe teren la Grădiștea, unde am dat peste cîteva resturi ale culturii Coțofeni și urmele unei cetăți dacice, care vor trebui cercetate în anii ce vin. Se aflau de asemenea, la fostul seminar teologic din Râmnicu Vilcea cîteva obiecte preistorice și altele într-o colecție particulară locală. Aceste descoperiri nu îngăduiau, desigur, nici formularea celei mai restrînse priviri de ansamblu asupra preistoriei județului Vilcea.

Care este stadiul actual al cunoștințelor noastre? Pînă în prezent (1966) nu s-a reușit să se descopere urmele omului paleolitic și mezolitic, dar sîntem siguri că o asemenea lacună se găsește doar în cercetarea actuală locală, fiindcă este imposibil ca în această parte a patriei noastre, unde au existat și există și azi condiții optime de viață, să nu se fi dezvoltat o cultură

¹ Simpozion 1966.

proprie comunităților omenești din epoca paleolitică și mezolitică. Nu cunoaștem încă nici o descoperire din perioada mijlocie a neoliticului, care, în alte părți ale țării noastre sînt acoperite de culturile Boian, Vădastra și Hamangia, ca să ne referim numai la regiunile de la sud de Carpați. Dar și această lacună va putea, fără îndoială, să fie înlăturată pe viitor.

Cele mai vechi mărturii de care dispunem în prezent în județul Vîlcea, se cunosc la Valea Răii. În apropiere de localul Căminului cultural, s-a identificat de o parte și de alta a drumului o așezare preistorică din perioada veche a neoliticului, aparținînd culturii Criș, ai cărei purtători au fost cei dintîi cultivatori de plante de pe teritoriul județului Vîlcea. Așezarea datează de acum aproximativ 7000 de ani. Muzeul din Rîmnîcu Vîlcea, în colaborare cu Institutul de Arheologie al Academiei de Științe Sociale și Politice, a întreprins aci săpături arheologice sistematice, începînd din 1960 și în anii următori. Cu ocazia săpăturilor s-a dat peste forme de bordeie și de colibe modeste. Într-unul din bordeie s-a descoperit un mare vas de provizii, folosit în special pentru păstrarea cerealelor. Spre fundul vasului se găsea cea mai veche unealtă agricolă: o seceră cu dinți de cremene fixați într-un șanțuleț săpat pe partea îndoită a unui corn de bovidu. Secera aceasta este deocamdată singura și cea mai veche cunoscută pînă în prezent în patria noastră. Ea face legătura cu descoperirile din Bulgaria de sud și cele din Palestina, unde asemenea seceri apăruseră acum mai bine de 10 000 de ani, într-o etapă în care se practica încă recoltarea, care a precedat cultivarea propriu-zisă a plantelor. Au fost găsite de asemenea rîșnițe de mînă și frecătoare, care documentează și ele practica cultivării. În stratul de cultură, în bordeie și în dărîmăturile colibelor, au fost găsite unelte din silex și obsidiană (lame de cuțite, răzuitoare, perforatoare, dinți de seceră, etc.), și topoare fără gaură de înmănușare, lucrate din tuf vulcanic, din granit sau din alte roci.

Unele aveau forme dreptunghiulare, lungi (Pl. 1/4), altele trapezoidale (Pl. 1/6) și altele bombate pe ambele părți (Pl. 1/5), similare unei serii întregi de topoare grele aparținînd culturii Hamangia din Dobrogea. Greutățile de la fusul de tors, numite fusaiole (Pl. 1/3) apărute în mai multe exemplare (un număr de 34 exemplare de trei tipuri felurite, erau într-un depozit) indică meșteșugul casnic al torsului și țesutului, alături de cultivarea, creșterea animalelor domestice și olăritul. Vasele erau lucrate cu mîna. Ele au diferite forme, de la vasele mari de provizii (Pl. 1/2) pînă la cupele elegante, cu picior și pictate (Pl. 2/1 și 3). Altele aveau un corp bombat, gît scurt cilindric, fund inelar și cîte patru torți pe zona de maximă rotundime a vasului (Pl. 1/1).

Corpul unor vase era acoperit cu *barbotină*, un fel de lut fin, moale care se combina uneori cu brîuri alveolate sau crestate (Pl. 1/2). Multe fragmente ceramice descoperite au un decor din linii incizate și paralele, formînd cîteodată linii frînte. O grupă foarte importantă a ceramicii o constituie specia fină pictată (Pl. 2).

Am constatat următoarele subgrupe:

— a) pictură cu fond uniform în culoare roșie — sînge sau roșie închisă;

- b) fond roșu și benzi brune;
- c) fond roșu și benzi înguste sau late de culoare albă;
- d) fond alb și benzi brune;
- e) fond portocaliu-închis — și benzi negre.

În legătură cu practicile de cult, stau câteva altare, cu patru sau de obicei cu trei picioare. O formă specială de altar este tipul cu pedestal dreptunghiular, pe care s-a fixat un vas cu profil similar multor forme ale ceramicii de tip Criș-Starcevo (Pl. 1/7).

Până în prezent nu s-a descoperit nici-o necropolă sau mormânt izolat al acestei culturi. Cu toată simplitatea lor, comunitățile omenești din așezările de felul celei de la Valea Răii întrețineau legături de schimb intertribale foarte îndepărtate, mulțumită cărora ele puteau să-și procure, de pildă, obsidiana tocmai din insulele Mării Egee, nu numai din Transilvania sau din regiunea munților Bükk din Ungaria de nord-est.

Descoperirile de la Valea Răii ne-au arătat că de o parte și de alta a Carpaților și a Oltului a existat și în acea îndepărtată vreme o aceeași comunitate de cultură creiată de aceiași oameni. Descoperirile din județul Vâlcea stau în legătură cu cele din județul Olt, pe de o parte, pe de alta cu cele din Transilvania și Oltenia centrală și sudică. Ele se încadrează în marea arie de cultură de pe aproape întregul teritoriu al României și din Europa sud-estică. Pictura complexului Starcevo-Criș stă la baza minunatei picturi a marelui complex Ariușd-Cucuteni-Tripolie. Am arătat cu câțiva ani în urmă că origina picturii acestui complex este locală. Documentarea dobândită de cercetarea românească din ultimele decenii a spulberat vechea teorie a unei origini extraeuropene. Rezultatele săpăturilor de la Valea Răii au îmbogățit documentarea, de care vorbim aici și au adus o contribuție valoroasă în rezolvarea genezei picturii Ariușd-Cucuteni. În această privință este important de amintit aci că în așezarea de la Valea Răii există un strat de cultură cu două nivele, ca și la Verbița, în apropiere de Plenita, unde au fost întreprinse săpături conduse tot de noi, după 1949. În partea superioară a stratului de cultură Criș de la Valea Răii s-au descoperit câteva fragmente ceramice de factură Boian II timpurie ceea ce este deocamdată o primă indicație care ar pleda pentru dezvoltarea și în această parte a țării a neoliticului mijlociu reprezentat de cultura Boian sau de o cultură cu o ceramică de o atare factură.

În stadiul actual al cercetărilor, — așa cum am spus la început —, urmează după aceasta o perioadă pe care n-o cunoaștem, dar în acele timpuri trebuie să se fi dezvoltat aceleași culturi ca și la est și la vest de Olt sau în Transilvania centrală și sudică. Abia de la sfârșitul neoliticului și din perioada de tranziție posedăm o serie bogată de materiale arheologice, aparținând culturii Coțofeni. Ele au fost descoperite la Ocnița, Govora-sat (în special pe „Dealul Săpunarului”, unde am întreprins și săpături sistematice), la Buleta, Cozia, Turnu, etc. Este vorba în special de o ceramică având un decor caracteristic, fie din linii incizate paralele sau în „căpriori”, fie din linii zize „cu împunsături succesive”, care se găsesc în interiorul șanțului liniei incizate și care aveau rolul de a reține mai bine materia făinoasă albă, cu care se încrustau asemenea vase. O formă frecvent întâlnită în așezările de tip

Coțofeni, — și care se găsesc în general pe înălțimi —, este ceașca mică fără toartă, care a apărut în numeroase exemplare în săpăturile de pe „Dealul Săpunarului”, unde s-a găsit și un vas — *askos* —, de origine sudică (Pl. 3/4). Tot acolo au fost găsite și două *pandantive* în formă de ancoră de lut, care de asemenea, se cunosc în toată aria mediteraneană și despre care am vorbit cu altă ocazie.

Documentarea și în județul Vâlcea a unei perioade de trecere de la neolitic la epoca bronzului are o importanță pe un plan mult mai general. Acum se pune problema restructurării lingvistice, în sens indoeuropean și încep să se formeze încet, încet neamurile prototracice ale epocii bronzului. Fenomenul trecerii s-a petrecut în Oltenia, în vestul Munteniei și într-o mare parte a Transilvaniei prin intermediul creatorilor culturii Coțofeni, care sînt, în timpurile indicate, primii indoeuropeni.

Descoperirile din județul Vâlcea dovedesc că fenomenul indoeuropenizării s-a desfășurat și aici. În perioada de tranziție —, din jurul anilor 2000 î.e.n., — are loc și prima mare diviziune socială a muncii și trecerea la agricultura primitivă, care se va dezvolta, fără să cunoască brăzdarul de metal —, în toată epoca bronzului prototracic.

Epoca bronzului însăși (1800—1200 î.e.n.), în județul Vâlcea, despre care noi nu știam nimic sau aproape nimic pînă prin 1957—1958, este în prezent bine cercetată și cunoscută pe plan intern și internațional, întrucît unele materiale au și fost publicate, iar despre problemele generale am și vorbit în repetate rînduri, iar ultima dată în lucrarea mea publicată la Londra: „Romania before Burebista” — 1967.

Începutul epocii bronzului este documentat prin descoperiri aparținînd culturii Glina din perioada timpurie a acestei epoci. Prima descoperire s-a făcut în 1960, prin săpăturile de la Govora-Băi. Apoi au urmat cele de la Govora-sat, Buleta, Căzănești, Ocnița, etc.

Se poate spune că în această vreme comunitățile culturii Glina, a căror economie se baza în principal pe agricultura primitivă și pe păstoriș, — ajungîndu-se atunci la un echilibru între aceste două forme de economie —, erau răspîndite pe întregul teritoriu al județului și ele făceau parte integrantă din marea unitate etno-culturală din cele două secole dinaintea anului 1600 î.e.n. ce se întindea de o parte și de alta a Carpaților, în Oltenia și Muntenia.

Cercetările din 1958 și 1960 efectuate la Vlădești, lângă orașul Rîmnicu Vâlcea, ne-au dat unele dintre cele mai importante rezultate punîndu-ne în fața unor probleme noi.

Se dovedea de prima dată că aceeași cultură a epocii bronzului prototracic, pe care am descoperit-o în 1949 în Oltenia și am denumit-o Verbișcioara, s-a extins și în județul Vâlcea. Era aceasta o constatare oarecum senzațională pentru data aceea, fiindcă nu ne așteptam ca în această parte a țării să se fi răspîndit o cultură, pe care abia o descoperisem în județele Mehedinți și Dolj. După aceea avea să fie identificată la Govora-sat (unde se cunoaște și un depozit cu peste 20 de vase de lut), la Căzănești, Valca Răii, Ferigile, Ionești, Drăgășani, cît și în orașul Slatina și județul Olt. Descoperirile din județul Vâlcea și în special cele de la Vlădești, ne-au ajutat,

împreună cu cele din restul Olteniei, să periodizăm cultura Verbicioara și cultura Tei din Muntenia și să sesizăm firul ce ducea spre direcția încheierii procesului sfârșitului epocii bronzului și trecerii spre prima epocă a fierului. Noua documentare ne-a deschis perspectiva existenței unei legături excepțional de strânse între cultura Verbicioara și cultura Gîrla Mare din Oltenia de sud, de sud-vest și din Banat; vasele descoperite într-un mormînt din orașul Rm. Vâlcea (Pl. 3/1—2) sînt concludente în această privință. Pe de altă parte, noile rezultate ale cercetării românești aruncă o lumină neașteptată a întinderii prototracilor nord-dunăreni în Bulgaria de Nord (vezi descoperirile din raionul Vrața, cele din Devetașkata Peștera etc.), și angrenării spre sfârșitul epocii bronzului (între 1300—1200 î.e.n.), a lumii prototracice de la Dunărea de mijloc și de jos în ceea ce s-a numit „marea migrație egeică”, un eveniment istoric care începea la Dunăre și se sfîrșea la porțile Egiptului, după ce se distrusese splendida civilizație miceniană și statul hitiților din Asia Mică. Vasele reproduse aci (Pl. 3/2—3) amintesc pe cele din Bulgaria de Sud (vezi depozitul de vase de la Plovdiv) și indică direcția mișcării de la nord spre sud.

Acest mare eveniment deschidea, pe la 1200 î.e.n. —, o nouă epocă în preistoria Europei și implicit a României: începea prima epocă a fierului. Trecerea s-a făcut printr-o dezvoltare neîncetată, neîntreruptă. Tranziția de la epoca bronzului la aceea a fierului nu s-a făcut brusc nioi în județul Vâlcea, unde posedăm în prezent o bogată documentare privind această epocă denumită și Hallstatt.

Înainte de ultimul război nu aveam la îndemînă decît o descoperire întâmplătoare făcută la Ferigile, com. Costești, care lăsa deschisă, încă de atunci, posibilitatea existenței unei necropole hallstattiene, care a și fost cercetată în ultimii ani și i s-a consacrat o întreagă monografie (1967). Descoperirile de la punctul „Poeni” de la Govora-sat, — unde s-au efectuat mai multe campanii de săpături —, cele de la Valea Răii, Ocnîța, Bogdănești, Cozia Veche, Căzănești-Buleta, din apropierea Mînaștirii Govora, la Brezoi etc.; au venit să confirme perfecta continuitate etnică și culturală de caracter tracic și în această parte a țării.

Merită o subliniere specială rezultatele dobîndite prin săpăturile de la „Poeni” (Pl. 4) și necropola cu morminte de incinerare în cutii sau ciste de piatră de pe „Valea lui Stan” de la Brezoi — singurul tip de morminte tracice de acest fel întîlnit pînă acum între Carpați și Olt și care ne reamintesc pe cele de la Cernavodă, deși cele de la Brezoi sînt de plasat cronologic în partea mai veche a epocii hallstattiene. Vreau să subliniez că această cultură hallstattiană este tracică din punct de vedere etnic, că este o cultură superioară, care s-a impus în toată Europa sud-estică și care stă la temelia culturii și unității geto-dace din a doua epocă a fierului, denumită și epoca Latène.

Una dintre contribuțiile cele mai de seamă ale cercetării locale este, pe de o parte, dobîndirea unei documentări, care atestă trecerea graduală, organică, de la prima epocă la a doua epocă a fierului. Ne referim în bună parte la materialul și observațiile ce le-am făcut pe teren în așezarea de la „Poeni”, Govora-sat (Pl. 4/2—3), cît și cele de la Cozia Veche; formele de vase

— sac (Pl. 4/4) trec și ele, transformate, în epoca geto-dacă. În al doilea rând, numeroasele descoperiri datînd din epoca Latène atestă o intensă locuire a populației dacice în aceste părți ale patriei noastre. Punctele locuite se concentrează în jurul și în apropierea salinelor de la Ocnița, unde au fost descoperite și monede dacice. Aceasta înseamnă că bogatele zăcămintele de sare erau exploatate de către daci, care, de fapt continuau și în această privință pe tracii din aceste locuri, unde au și fost descoperite materiale arheologice hallstattiene tracice. În afară de aceasta, noutatea și importanța cercetărilor de la Ocnița constau deopotrivă și în construirea unui sistem defensiv, ridicat probabil în legătură cu războaiele duse cu romanii, dar și în legătură cu apărarea mării bogății în sare de la Ocnele Mari — Ocnița. Este vorba de un sistem de cetăți și amenajări pe crestele înălțimilor care formează un fel de potcoavă, avînd pe toate laturile locuiri civile foarte intense și izvoare cu apă potabilă de munte (Pl. 5/1). În caz de pericol, din toate părțile, populația locală dacică se retrăgea pe înălțimile întărite. Se văd încă foarte bine cărările de acces pentru oameni și turme de vite. În săpăturile din sectorul „Cosota” și „Valea bradului” s-a dat peste un strat gros de cultură, care datează din perioada anterioară lui Burebista, din vremea acestuia și a lui Decebal. Nu lipsesc materiale, deși sporadice, nici de după cucerirea romană. Documentarea arheologică obținută prin cercetările din anii 1960—1968 este excepțional de bogată. Nu este vorba numai de ceramică lucrată la roată sau cu mîna, originală și cu forme foarte variate și tradiționale (Pl. 5/2—3); Pl. 7/1—2), dar și de o grupă ceramică pictată (Pl. 6/6; Pl. 8—9), cu benzi brune deschise sau brune închise pe fond alb sau portocaliu.

Destul de frecvent, pictura se combină cu decorațiunea avînd motive „în valuri” (Pl. 9) sau cu linii punctate, pe care le întîlnim și la ceramica lucrată cu mîna (Pl. 6/4). Trebuie să subliniem marea frecvență a ceramicii tradiționale ornamentată cu motivul zis: „în valuri” (Pl. 6/4—5) care apare încă din nivelul cel mai vechi, adică din secolul al II-lea î.e.n. și poate și mai înainte. Au fost găsite și fragmente mari de vase de provizii numite *dolia*, atît de frecvente în așezările de cîmpie ale lumii geto-dace. Numeroasele fragmente de amfore fac dovada unor intense schimburi de produse cu lumea elenistică, iar prezența importurilor și monedelor romane, cu cea romană, înainte de cucerire. Observațiile de teren și materialele ne-au dus la concluzia existenței în jurul cetăților amintite a unor ateliere metalurgice, de fier și de bronz. Au fost scoase din săpături seceri de fier, cuțite tipice dacice și un interesant brăzdar de plug din fier, datînd cel puțin din secolul al II-lea î.e.n. (Pl. 7/3). El a fost găsit într-o mare locuință, împreună cu două seceri de fier.

Seceri similare au mai fost descoperite și în așezarea de la „Poeni”, Govora-sat, unde s-a dat și peste un atelier de țesut. Se cunosc coase de fier dacice la Ieiuș — comuna Bunești și de la Sutești, județul Vîlcea, de unde provine și un mic brăzdar de fier, tot dacic și care se află la Muzeul Județean Vîlcea.

În săpăturile de la Ocnița au apărut de asemenea pînceni de fier și oase de cal, de oaie, capră, bovine. Locuințele de la suprafața solului erau con-

struite din lemn și date cu lut amestecat cu multe păioase. Unele dintre ele erau foarte încăpătoare, avînd o lățime de peste 7 m. Dacă la bogata documentare obținută la Ocnița, adăugăm pe cea de la Govora-sat, Buleta și din celelalte așezări, putem desprinde două concluzii deosebit de importante: originalitatea acestei culturi și integrarea ei în marea unitate etno-culturală dacică ce se întindea de o parte și de alta a Carpaților pînă la Dunăre, și dincolo de acest fluviu „sfînt” al dacilor, pînă spre Balcani.

În al doilea rînd, trebuie reținută constatarea că sistemul defensiv, unitar conceput, este unic pînă acum la sud de Carpați și el se leagă de centrul rezistenței dacilor în Transilvania.

Amploarea așezărilor civile, terasările succesive de pe pante, amenajarea cetăților pe vîrfuri de munte, locuirea în zona salinelor și, desigur, exploatarea săruri de către daci, conferă complexului dacic de la Ocnița o importanță, care ne poate îndreptăți să localizăm aci *Buridava* dacică, pe al cărei nume romanii îl vor păstra, — așa cum vor face și la Sarmisegetuza, — în castrul de la Buridava, pe Olt, la circa 9 km. de Rm. Vâlcea, la Stolniceni de azi.

Dar viața nu a încetat după cucerirea romană. Firele ei erau atît de adînc înfipte în pămînt, încît oamenii pămîntului, — cum îi va numi N. Iorga —, și-au dezvoltat cultura și și-au păstrat ființa și mai departe, contopindu-se însă, încet, încet prin romanizare, cu al doilea element fundamental al formării poporului român: romanii. Descoperirile de la „Stejar” — Govora-sat, din secolul III—IV e.n., de la Buleta, de la Stolniceni, Căzănești, Dăești și chiar de la Ocnița însăși, — precum și altele, al căror număr sporește an de an, fac dovada unei nedezmînițite continuități pe aceleași meleaguri, pe care înaintașii le-au locuit de secole și milenii.

Privită în lumina rezultatelor de mai sus, cercetarea arheologică din cadrul muzeului din Rîmniciu Vâlcea are în fața ei cea mai frumoasă perspectivă de dezvoltare și contribuție la progresul general al științei istorice românești.

RECHERCHES CONCERNANT LA PRÉHISTOIRE DU DÉPARTEMENT DE VILCEA

(R É S U M É)

Les recherches archéologiques effectuées par le Musée de Rîmniciu Vâlcea en collaboration avec l'Institut d'Archologie de l'Académie des Sciences Sociales et Politiques pendant les dernières quinze années dans le domaine de la préhistoire, ont valeureusement contribué au développement la science de l'histoire roumaine.

Les objectifs des recherches entreprises par le musée ont été la découverte des plus anciennes traces de la présence humaine dans ces lieux et la

recherche, d'après la documentation archéologique, de la continuité de cette présence jusqu'à l'époque de la formation du peuple roumain.

Ainsi ont été mises au jour les traces de la culture néolithique dacique et daco-romaine Criș, Coțofeni, Boian, Sălcuța, Gumelnița, Verbicioara.

L'âge néolithique est présente dans les fouilles effectuées à Valea-Răii; il s'agit de l'existence des premiers cultivateurs (civilisation de Criș-Storčevo) attestée aussi par la découverte d'une faucille en os et la lame en silex. Les fouilles de Govora-Băi, Govora-Sat, Buleta, Căzănești, Ocnița attestent la présence de l'âge de bronze sur le territoire du département de Vâlcea. On peut dire qu'à cette époque-là, les communautés thraces étaient répandues sur tout le territoire de notre département et qu'elles faisaient partie de la grande unité étno-culturelle qui s'étendaient d'un côté et de l'autre des Carpates.

La première époque du fer a été identifiée par les fouilles de Poeni-Govora-sat, Valea Răii, Ocnița, Bogdănești, Cozia Veche, Căzănești-Buleta.

L'une des plus importantes contributions de la recherche locale c'est la découverte à Vlădești l'étape tardive de la civilisation de Verbicioara qui atteste le passage graduel et organique de la première à la seconde époque du fer.

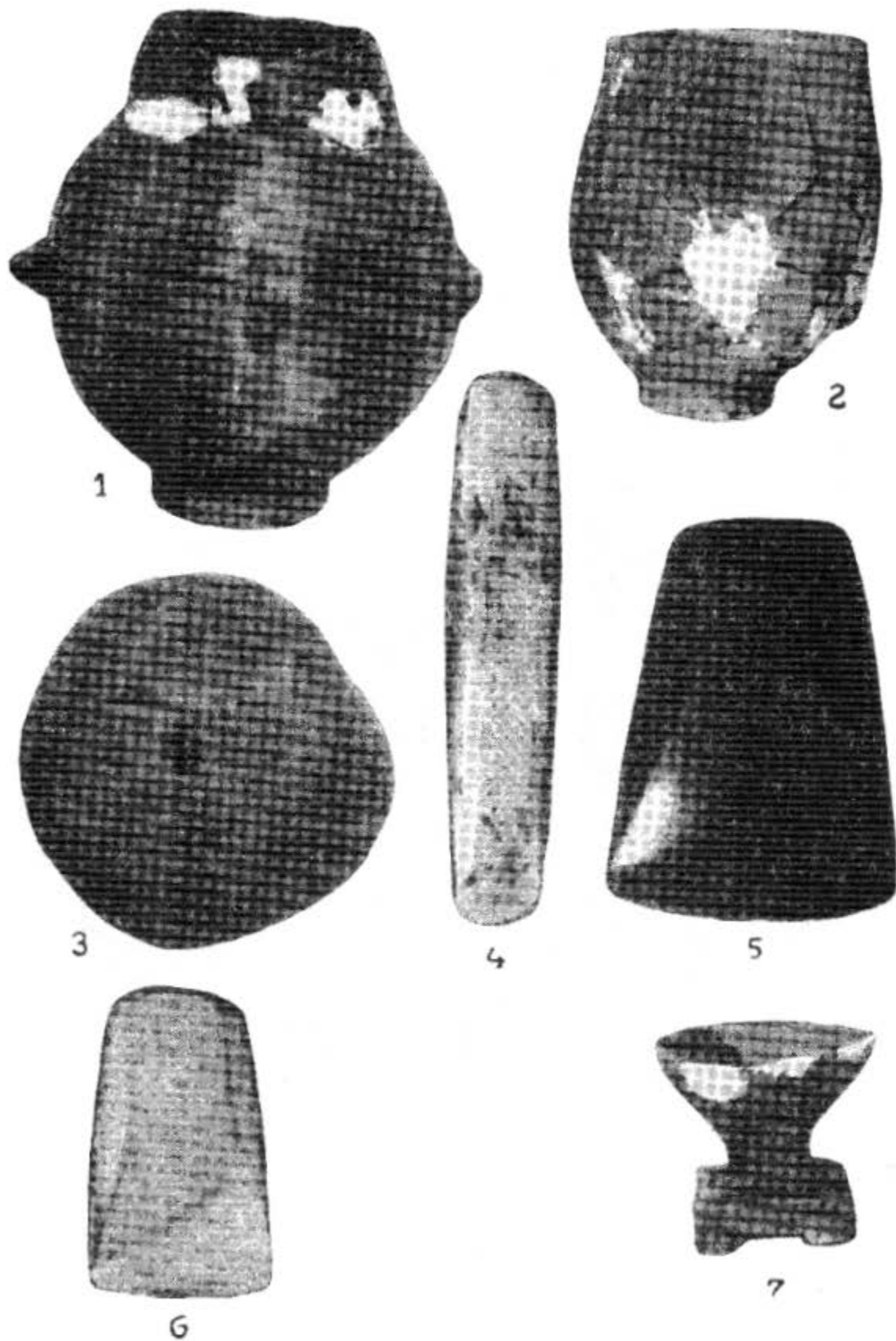
Les nombreuses découvertes de l'époque de Latène témoignent d'une intense habitation de la population dacique dans ces lieux.

La découverte des monnaies daciques à Ocnița dans le voisinage des salines sont une preuve évidente d'une exploitation des gisements de sel entreprise par les Daces.

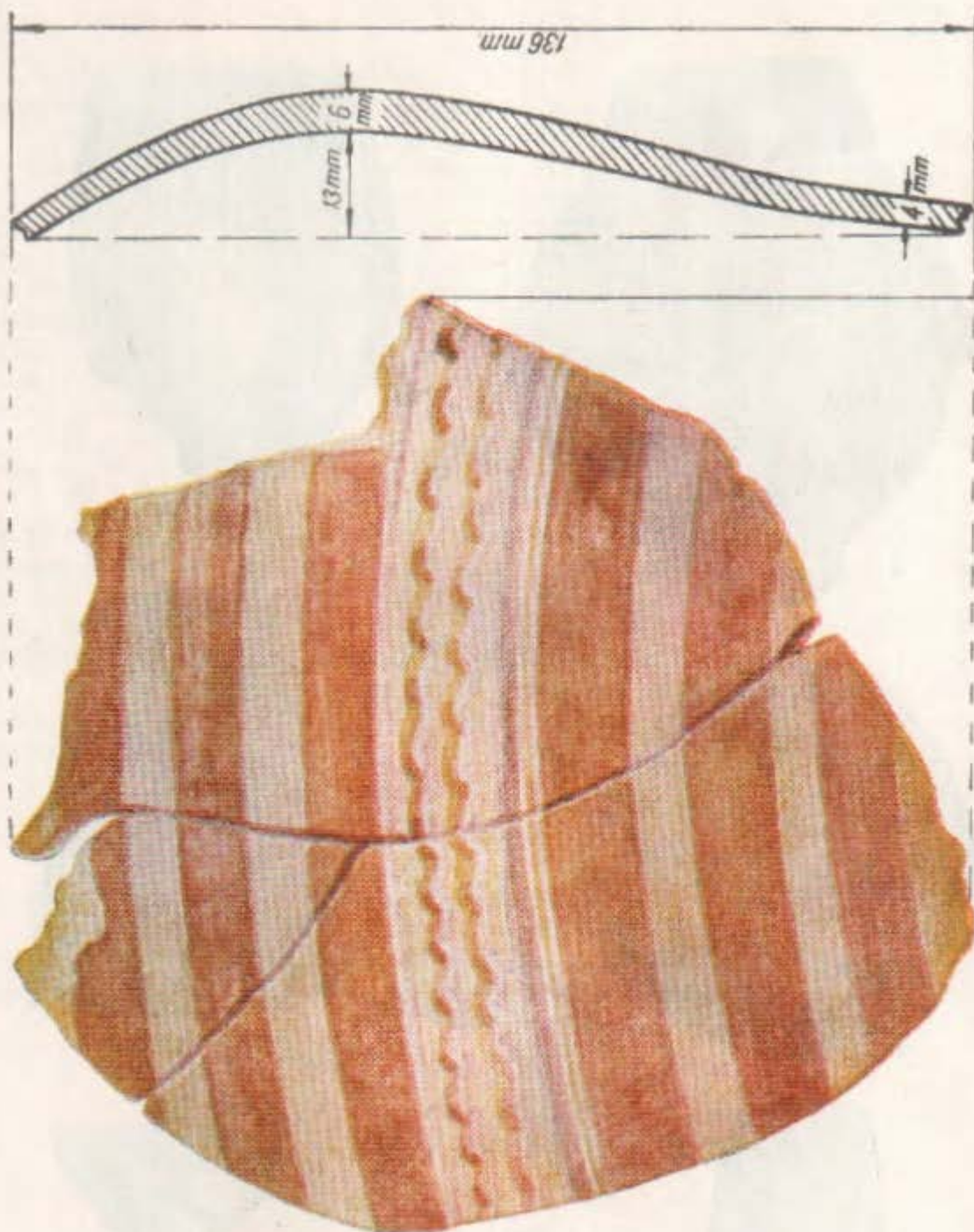
L'importance des fouilles consiste aussi dans la découverte d'un système de défense construit probablement lors des guerres avec les romains et en vue de défendre la grande richesse que constituaient les salines.

Après la conquête romaine, la vie n'a pas cessé totalement dans le complexe des fortifications d'Ocnița et ses alentours.

Les découvertes effectuées à Stejar, à Govora-Sat, Buleta, Stolniceni, Căzănești, Dăești et à Ocnița témoignent de la continuité incontestable de l'existence millénaire de nos ancêtres (les Daco-Romains).

PLANȘA I.

PLANSĂ II.

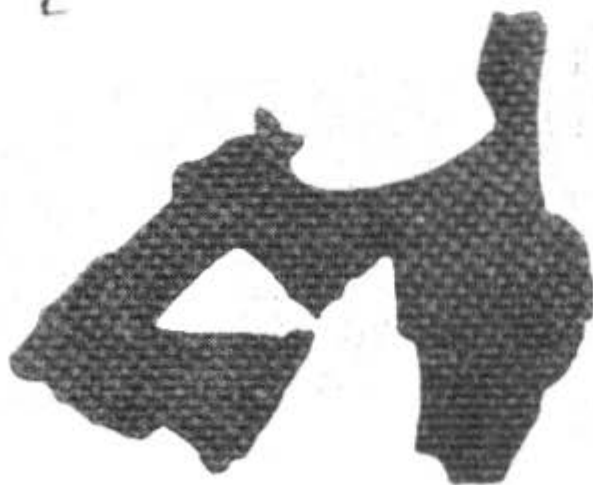
1

2

3

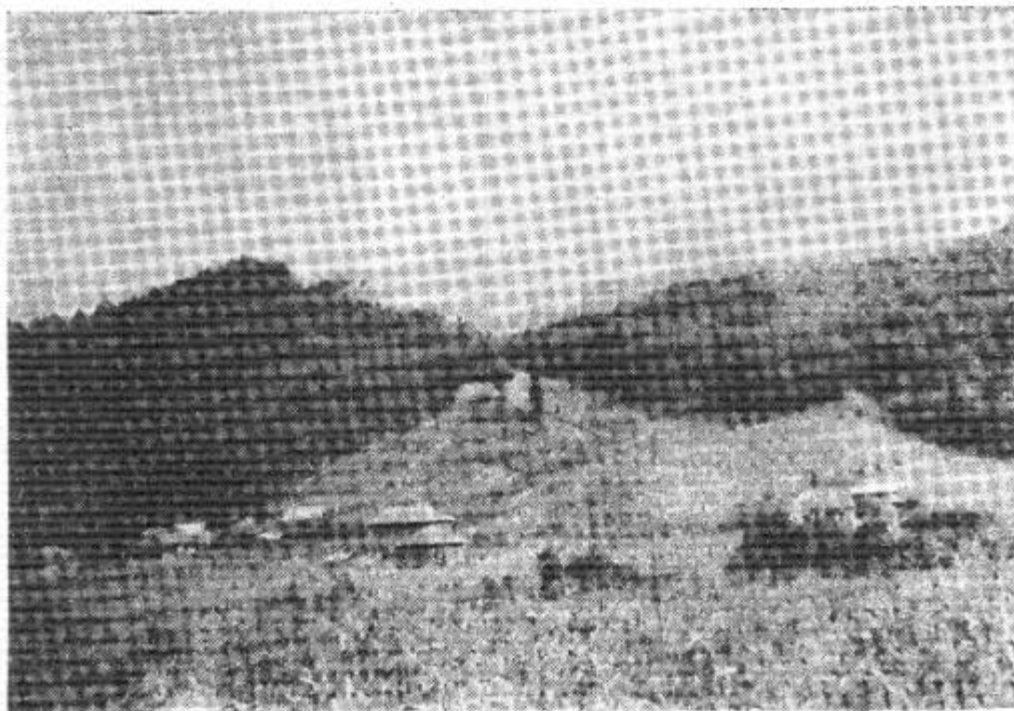

4

PLANȘA III.

PLANȘA IV.

1

2

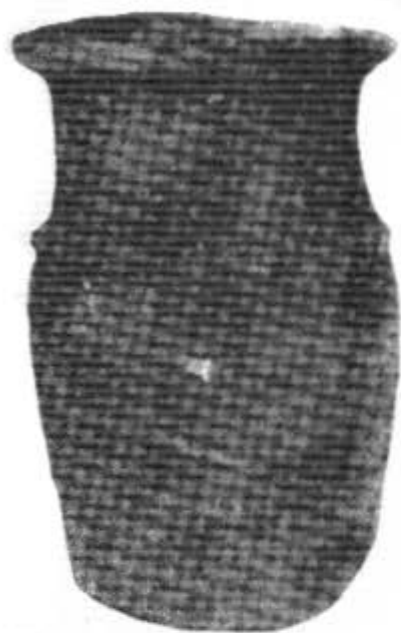

3

PLANȘA V.

PLANȘA VI.

1

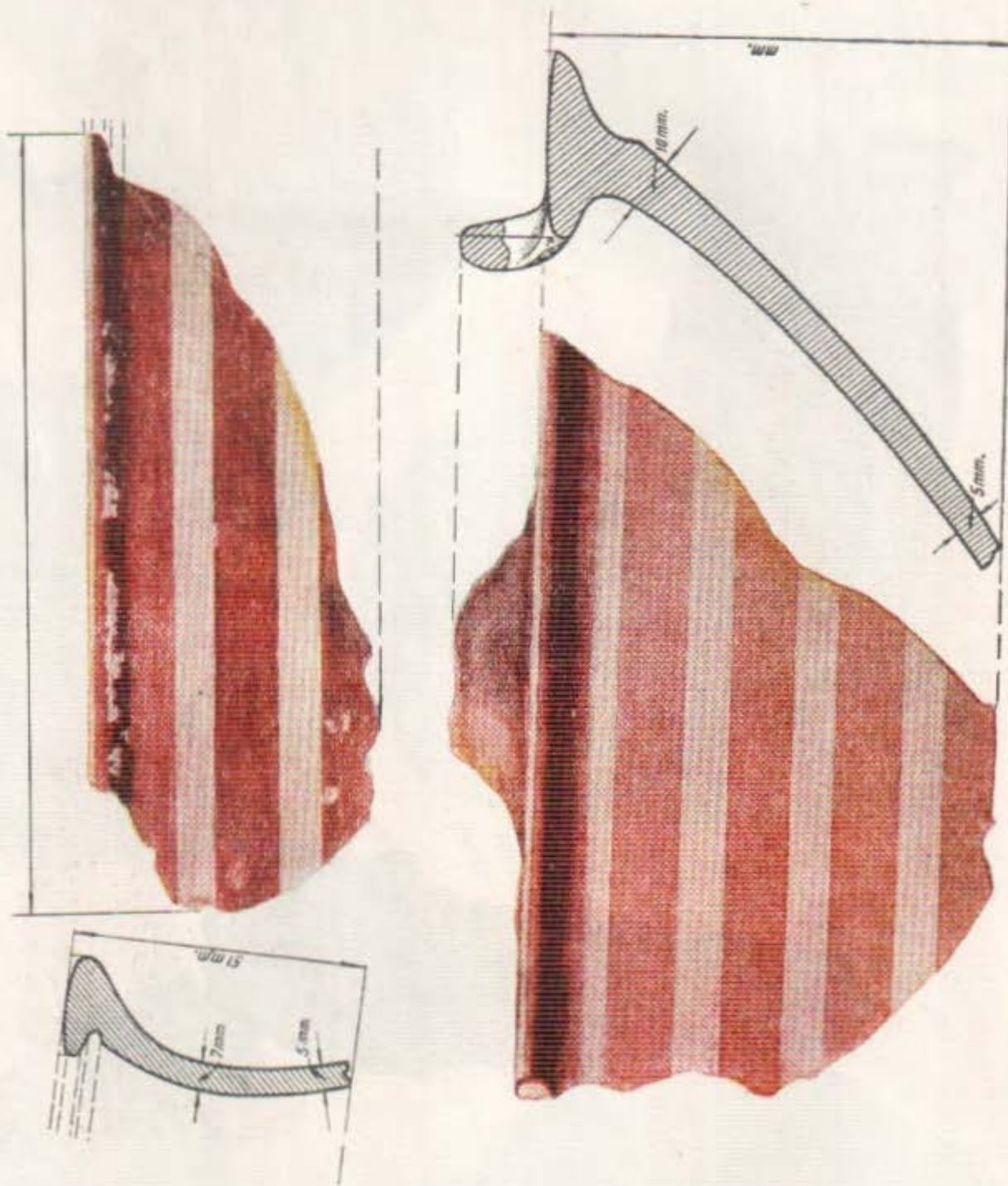

2

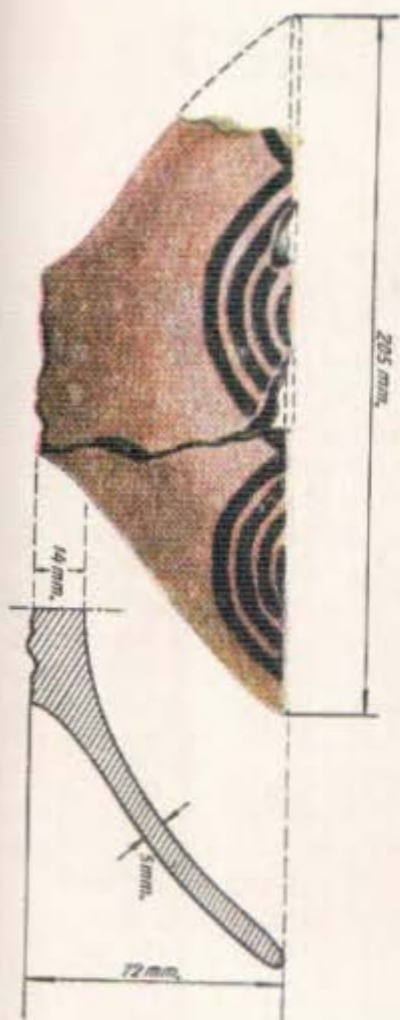

3

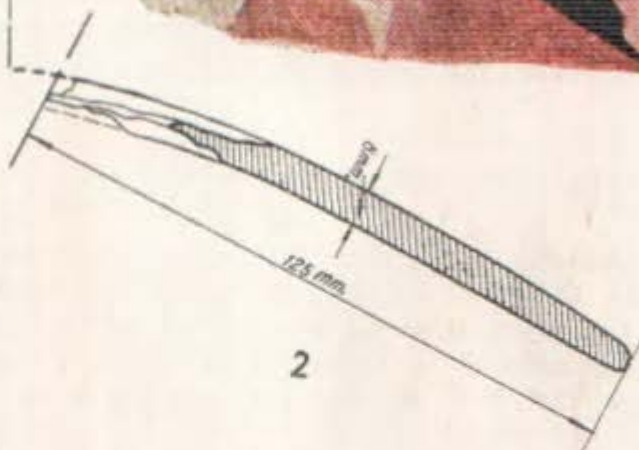
PLANȘA VII.

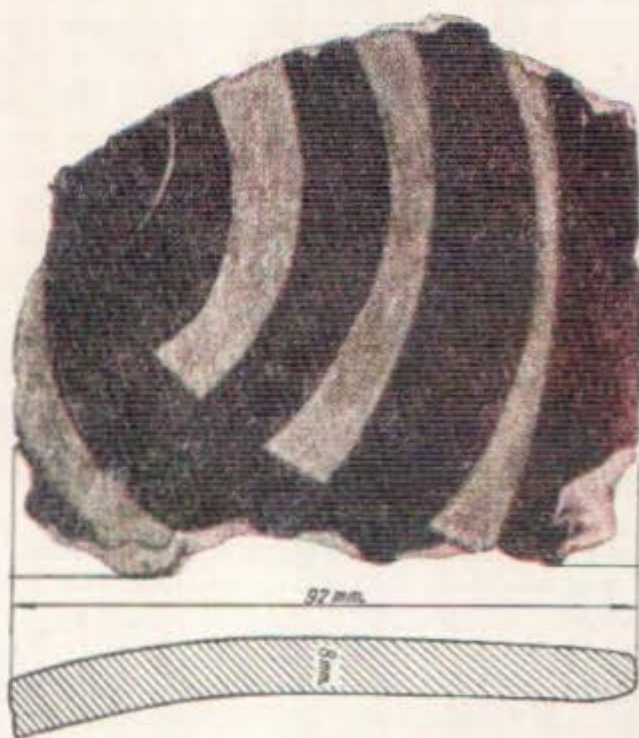
PLAȘA VIII.

1

2

3

PLANSA IX.